

Cymorth gyda chasglu taliadau budd-dal neu bensiwn

Taliad Uniongyrchol i mewn i gyfrif yw ffordd arferol yr Adran o dalu pensiynau a budd-daliadau. Drwy gael taliadau yn y ffordd hon caiff cwsmeriaid fwy o ddewis o ran pryd, ble a sut maent yn casglu eu harian.

Efallai y bydd angen i gwsmeriaid na allant gasglu eu budd-dal eu hunain wneud trefniadau amgen naill ai dros dro neu'n barhaol.

Efallai y bydd angen i rywun arall gael taliadau ar ran cwsmeriaid eraill am na allant reoli eu materion eu hunain mwyach. Gall cwsmeriaid ofyn am hyn neu gellir ei drefnu ar eu rhan, er enghraifft, drwy Bŵer Atwrnai/penodai.

Opsiynau cyfrif

Mae llawer o ddarparwyr cyfrifon yn caniatáu i rywun arall gael mynediad cyfreithlon i gyfrif y cwsmer gyda'i ganiatâd. Bydd yr union drefniadau yn dibynnu ar y math o gyfrif sydd ganddo ac ar ddarparwr y cyfrif. Dylai cwsmeriaid gysylltu â'u banc, cymdeithas adeiladu neu ddarparwr cyfrif i holi pa drefniadau sydd ar gael.

Nid argymhellir bod y cwsmer yn datgelu ei rif PIN (Rhif Adnabod Personol) i rywun arall er mwyn iddo gael mynediad i'w gyfrif.

Gellir cael mynediad i bob cyfrif banc sylfaenol a rhai cyfrifon cyfredol yn un o ganghennau Swyddfa'r Post naill ai drwy ddefnyddio llyfrau siec neu gardiau a rhifau PIN. Os yw'n bwysig eich bod yn gallu cael mynediad i'ch cyfrif mewn swyddfa bost dylech drafod hyn gyda darparwr y cyfrif.

Cyfrifon syml yw cyfrifon banc sylfaenol y gellir eu defnyddio fel cam cyntaf tuag at agor cyfrif â mwy o nodweddion ond nid ydynt yn caniatáu gorddrafftiau na llyfrau siec. Nid yw rhai cyfrifon sylfaenol yn darparu cyfleuster archeb sefydlog, mynediad drwy fandad trydydd parti na llythyr o awdurdod. Maent yn caniatáu debydau uniongyrchol, cerdyn arian parod a chyda'r rhan fwyaf o gyfrifon gellir codi arian parod mewn swyddfeydd post.

Dylai cwsmeriaid fod yn ymwybodol y gallai gymryd peth amser i drefnu i rywun arall gael mynediad i'w cyfrif oherwydd bydd angen datrys materion yn ymwneud ag adnabod a dilysu.

Talu i mewn i gyfrif banc ar y cyd

Gall cyfrif ar y cyd ganiatáu i ddau ddeiliad cyfrif a enwir gael mynediad i'r arian mewn canghennau, peiriannau codi arian ac mewn rhai achosion, wrth gownteri Swyddfa'r Post. Gall y trefniant hwn olygu nad oes angen i gwsmeriaid weithredu cyfrif eu hunain ac mae'n galluogi deiliad ychwanegol y cyfrif i reoli pob agwedd ar y cyfrif ar ran y

cwsmer. Drwy ddarparu cerdyn a rhif PIN i ddau ddeiliad y cyfrif gallant gael mynediad i'r cyfrif yn hawdd.

Pethau i'w hystyried

Gall pob deiliad cyfrif ar y cyd godi'r holl arian a gall banciau ofyn i bob un ohonynt dalu'r swm cyfan sy'n weddill os bydd y cyfrif mewn dyled (y term technegol am hyn yw atebolrwydd ar y cyd).

I weithredu cyfrif ar y cyd, bydd angen i bob parti fod yn llwyr atebol am redeg y cyfrif. O ganlyniad nid yw hyn yn opsiwn os na all y cwsmer reoli ei faterion ei hun a bod angen penodai i weithredu ar ei ran.

Ni all cwsmeriaid sydd â chyfrifon cerdyn Swyddfa'r Post gael cyfrifon ar y cyd, mae'n rhaid iddynt fod yn enw un person.

Talu i mewn i gyfrif rhywun arall.

Gellir talu taliadau budd-dal neu bensw'n i mewn i gyfrif rhywun arall (trydydd parti) os yw telerau ac amodau'r cyfrif yn caniatáu hyn. Dylai hwn fod yn rhywun y mae'r person yn ymddiried ynddo, perthynas neu ffrind agos fel arfer. Bydd yn rhaid i'r cwsmer gael caniatâd deiliad y cyfrif ac awdurdodi'r person i ddefnyddio'r arian yn y ffodd y bydd yn dweud wrthynt.

Pethau i'w hystyried

Mae'n rhaid i ddeiliad y cyfrif fod yn ymwybodol hefyd fod gan DWP yr hawl i adennill unrhyw arian nad oes gan y cwsmer hawl iddo. Efallai mai'r rheswm dros hyn yw'r ffordd y mae'r system yn gweithio ar gyfer gwneud taliadau i mewn i gyfrif. Er enghraifft, efallai y bydd y cwsmer yn rhoi gwybodaeth i DWP sy'n golygu nad oes ganddo'r hawl i gael cymaint o arian, ond efallai na allwn newid y swm sydd eisoes wedi'i anfon allan. Byddai DWP yn cysylltu â'r cwsmer cyn adennill unrhyw arian yn y ffordd hon.

Archeb Sefydlog i gyfrif rhywun arall

Os yw'r cyfrif yn darparu'r cyfleuster hwn, gall y cwsmer drefnu Archeb Sefydlog. Trosglwyddiad awtomatig yw hwn o swm penodol o arian i gyfrif rhywun arall yn rheolaidd (e.e. bob wythnos neu bedair wythnos).

Pethau i'w hystyried

Bydd angen i'r trydydd parti gael ei gyfrif ei hun ac efallai y bydd angen iddo aros i'r arian gael ei drosglwyddo cyn y gall gael mynediad iddo. Nid oes gan bob cyfrif y cyfleuster i wneud taliadau drwy archeb sefydlog.

Mandad trydydd parti

Mae mandad trydydd parti yn gyfarwyddyd ffurfiol i fanc gan berchennog cyfrif i ganiatáu i berson arall gael mynediad i'w gyfrif. Mae telerau'r mandad yn nodi pa

awdurdod sydd gan y trydydd parti. Mewn rhai achosion, gall y trydydd parti gael cerdyn a rhif PIN, a fydd hefyd yn ei alluogi i godi arian mewn peiriannau codi arian.

Pethau i'w hystyried

Byddai hyn ond yn addas i drefniant parhaol/hirdymor ar gyfer un person a enwir (e.e. perthynas neu ffrind y gellir ymddiried ynddo).

Er nad oes gan y trydydd parti unrhyw hawl cyfreithiol i'r arian bydd ganddo fynediad llawn i'r cyfrif ac felly gall godi arian heb yn wybod i'r cwsmer. Nid fydd llawer o fanciau a chymdeithasau adeiladu yn darparu cerdyn a rhif PIN i ddeiliaid mandad trydydd parti.

Gall cwsmer ganslo trefniant trydydd parti unrhyw bryd.

Trefniadau mewn argyfwng

Os byddai argyfwng lle na all y cwsmer gasglu arian gallai'r cwsmer ddarparu siec i'r trydydd parti. Gall banciau neu gymdeithasau adeiladu dderbyn llythyr o awdurdod wedi'i lofnodi yn gofyn i drydydd parti allu codi arian o'r cyfrif.

Pethau i'w hystyried

Mae llythyr o awdurdod yn peri risg fawr o dwyll ac felly byddai unrhyw gyfleuster o'r fath yn cael ei ddarparu yn ôl disgrisiwn ac fel trefniant untro yn unig fel arfer. Ni fydd pob banc neu gymdeithas adeiladu yn derbyn llythyr o awdurdod wedi'i lofnodi.

Asiant Parhaol - (Cyfrif cerdyn Swyddfa'r Post)

Gall cwsmeriaid sy'n cael eu taliad drwy gyfrif cerdyn Swyddfa'r Post wneud cais i un person arall gael mynediad parhaol i'w cyfrif ond bydd yn **rhaid** i Ddeiliad y Cyfrif allu rheoli ei faterion ei hun. Gall Asiant Parhaol gael ei enwebu gan y cwsmer ar ffurflen gais sydd ar gael o Swyddfa'r Post.

Caiff yr Asiant Parhaol ei gerdyn a'i rif PIN ei hun a fydd yn ei alluogi i gael mynediad cyfyngedig i gyfrif y cwsmer, sy'n ei alluogi i godi arian y cwsmer wrth gownter Swyddfa'r Post (mae hyn yn cynnwys ymholiadau balans wrth gownteri Swyddfa'r Post). Nid oes gan yr Asiant Parhaol unrhyw fynediad arall i'r cyfrif. Ni all drafod y cyfrif gyda Llinell Gymorth Cwsmeriaid Swyddfa'r Post na gofyn am unrhyw weithred ar ran y cwsmer.

Dim ond i gasglu taliadau ar ei ran y bydd y cwsmer yn awdurdodi'r Asiant Parhaol. Mae'r cwsmer yn parhau'n gyfrifol am hysbysu'r Adran am bob newid yn ei amgylchiadau ac yn parhau i gael mynediad i'w gyfrif drwy ei gerdyn a'i rif PIN ei hun.

Pethau i'w hystyried

Er nad oes gan yr Asiant Parhaus unrhyw hawl cyfreithiol i'r arian, bydd ganddo fynediad llawn i'r arian yn y cyfrif ac felly gall godi arian heb gymeradwyaeth y cwsmer.

Dim ond i'r Asiant Parhaol y dylid rhoi pŵer i gael mynediad i'r cyfrif. Ceidw'r cwsmer gyfrifoldeb llawn am y cyfrif.

Mae'n rhaid i gwsmeriaid fod yn ymwybodol y bydd contract cyfrif cerdyn Swyddfa'r Post yn dod i ben ar 31 Mawrth 2010. Bydd cyfrif newydd ar gael a fydd yn cynnwys nodweddion tebyg i gyfrif cerdyn Swyddfa'r Post. Bydd nodweddion y cyfrif newydd ar gael yn fuan.

Cwsmeriaid na chânt eu talu drwy Daliad Uniongyrchol

Os na all y cwsmer gael ei dalu drwy Daliad Uniongyrchol, bydd yr Adran yn sicrhau y bydd yn cael ei fudd-dal/pensiwn o hyd drwy roi taliad drwy siec.

Gellir cyfnewid sieciau o dan werth penodol am arian parod mewn un o ganghennau Swyddfa'r Post neu eu talu i mewn i gyfrif banc. Rhaid talu sieciau gwerth uwch i mewn i gyfrif banc.

I gwsmeriaid sy'n dibynnu ar bobl eraill neu wahanol ofalwyr i gasglu eu harian drostynt, mae cyfleuster ar gefn y siec i'r cwsmer awdurdodi rhywun arall i gyfnewid y siec am arian parod ar ei ran.

Bydd angen i'r person sy'n cyfnewid y siec lofnodi datganiad ar gefn y siec i nodi ei fod yn ei gyfnewid am arian parod ar ran y cwsmer. Bydd angen i'r person sy'n cyfnewid y siec am arian parod ddangos tystiolaeth o fanylion adnabod y cwsmer a'i fanylion adnabod ei hun.

Pethau i'w hystyried

Mae'n rhaid i gwsmeriaid fod yn ymwybodol ein bod wedi dechrau proses i ddisodli'r siec gyfredol. Ceir gwared ar sieciau'n raddol a disgwyliwn i'r cynnych fod yn seiliedig ar wasanaeth cerdyn plastig erbyn 2010. Byddwn yn sicrhau bod trefniadau ar gael o hyd i'r cwsmeriaid hynny sy'n defnyddio gofalwyr i gasglu taliadau ac i'r rhai hynny na allant ddefnyddio rhif PIN

Cwsmeriaid na allant reoli eu materion eu hunain

Penodeion

Efallai y bydd angen i rywun gasglu taliadau cwsmer ar ei ran am na all reoli ei faterion ei hun mwyach. Gall y cwsmer ofyn am hyn neu gellir gwneud trefniadau ar ei ran.

Gall un o swyddogion DWP sy'n gweithredu ar ran yr Ysgrifennydd Gwladol awdurdodi rhywun arall i weithredu ar ran cwsmer os na all y cwsmer reoli ei faterion ei hun. Gelwir hyn yn benodiad i weithredu a gelwir y person neu'r sefydliad a benodwyd i weithredu yn benodai. Ni chaiff penodai nawdd cymdeithasol ei benodi i ofalu am faterion y person yn gyffredinol, dim ond i ddelio â hawl y person i gael budd-dal/pensiwn a thaliadau.

Dim ond os na all cwsmer reoli ei faterion ei hun, hyd yn oed os oes angen cymorth arno i wneud hyn, e.e. oherwydd ei anabledd iechyd meddyliol neu gorfforol, y dylid ystyried dewis penodai. Nid yw penodai yn briodol i gwsmeriaid sy'n gallu delio â'u materion eu hunain.

Pethau i'w hystyried

Dylai'r cyfrif y telir budd-daliadau a phensiynau i mewn iddo fod yn enw'r penodai yn unig. Ni all penodai ddefnyddio cyfrif ar y cyd na chyfrif rhywun arall. O ran cyfrif ar y cyd, bydd angen i

ddau ddeiliad y cyfrif gymryd yr un cyfrifoldeb dros weithredu'r cyfrif hwnnw. Ni all hyn ddigwydd os na all un parti ddeall beth sy'n digwydd gyda'r cyfrif.

Opsiynau eraill

Mae'r llysoedd hefyd yn penodi rhywun i weinyddu rhai agweddau ar faterion y cwsmer, neu bob un ohonynt, gan gynnwys budd-daliadau, os na all y cwsmer reoli ei faterion. Bydd y person hwnnw, a elwir yn ddirprwy, yn cael blaenoriaeth dros benodai Ysgrifennydd Gwladol. Nid yw Pŵer Atwrnai Parhaus neu Arhosol cofrestredig, y mae'r ddau ohonynt hefyd yn caniatáu i rywun arall weinyddu budd-daliadau cwsmer, yn awdurdod uwch at ddibenion nawdd cymdeithasol. Dylid cyfeirio ymholiadau am yr opsiynau hyn at Swyddfa Gwarcheidiaeth y Cyhoedd

Rhagor o wybodaeth

Am ragor o wybodaeth am y ffordd y caiff budd-daliadau a phensiynau eu talu cysylltwch â'r swyddfa sy'n talu eich budd-dal/pensiwn.

Mae'r daflen [Banking for people who lack the capacity to make decisions](#) (136KB) , a gynhyrchwyd gan Gymdeithas Bancio Prydain yn cynnig cyngor ac arweiniad ar reoli arian ar ran unigolion nad oes ganddynt y gallu bob amser i wneud ambell benderfyniad dros eu hunain.